

Sygn. akt VU 44/18

WYROK

W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 22 sierpnia 2018 roku

Sąd Okręgowy w Piotrkowie Trybunalskim, Wydział V Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w składzie:

Przewodniczący SSO Agnieszka Leżańska

Protokolant st. sekr. sądowy Cezary Jarocki

po rozpoznaniu w dniu 09 sierpnia 2018 roku w Piotrkowie Trybunalskim na rozprawie

sprawy z wniosku A. R.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

o emeryturę górniczą

na skutek odwołania A. R.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z.

z dnia 31 października 2017 r. sygn. (...)

oddala odwołanie.

Sygn. akt VU 44/18

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 31 października 2017 roku, znak (...), Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w Z. odmówił A. R. prawa do emerytury górniczej wskazując, iż nie udokumentował on wymaganego 25-letniego okresu pracy górniczej, a jedynie: **17 lat, 2 miesiące i 20 dni**. Organ rentowy **nie zaliczył** do stażu pracy wnioskodawcy w wymiarze półtorakrotnym okresu zatrudnienia: **od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 16 listopada 2006 roku** na stanowisku górnika odwadniacza złoża, gdyż nie figuruje ono w załączniku nr 3 do rozporządzenia (...) z dnia 23 grudnia 1994 roku. Natomiast okresu **od dnia 17 listopada 2006 roku do nadal** organ rentowy nie uwzględnił w wymiarze półtorakrotnym, ponieważ ubezpieczony wykonywał tożsame czynności, jak w okresie, kiedy był zatrudniony na stanowisku górnika odwadniacza złoża.

W odwołaniu z dnia 11 grudnia 2017 roku, A. R. wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji i przyznanie prawa do emerytury, poprzez zaliczenie do stażu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym okresu od dnia 1 czerwca 1999 roku do nadal. W uzasadnieniu wskazano, że prace ubezpieczonego polegały na przygotowaniu terenu do urobku, zabezpieczeniu skarpy po wydobyciu oraz zapewnieniu sprawnej instalacji odwodnieniowej w przodku.

W odpowiedzi na odwołanie organ rentowy wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny w sprawie:

wnioskodawca A. R., urodzony w dniu (...), dnia 11 września 2017 roku wystąpił do organu rentowego z wnioskiem o przyznanie prawa do emerytury górniczej. Wnioskodawca nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego

(dowód: wnioski o emeryturę k. 2-5v akt ZUS).

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy do emerytury okres pracy górniczej wynoszący: 17 lat, 2 miesiące i 20 dni, stanowiący jednocześnie pracę górniczą określoną w art. 50c ust 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Zakład odmówił zaliczenia do stażu pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym okresu od dnia 1 czerwca 1999 roku do nadal.

(dowód: decyzja z dnia 31 października 2017 roku, k. 37 akt ZUS)

A. R. od dnia 16 marca 1984 roku do chwili obecnej jest zatrudniony w (...) S.A. Oddział (...) na podstawie umowy o pracę w pełnym wymiarze czasu pracy. W okresie zatrudnienia zajmował następujące stanowiska:

- od dnia 16 marca 1984 roku do dnia 31 sierpnia 1991 roku – malarz w oddziale (...),
- od dnia 1 września 1991 roku do dnia 31 marca 1994 roku – malarz budowlany w oddziale (...),
- od dnia 1 kwietnia 1994 roku do dnia 31 maja 1999 roku – malarz budowlany w oddziałach (...), (...),
- od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 30 czerwca 2002 roku – górnik odwadniacz złoża w oddziale (...) (...) (...),
- od dnia 1 lipca 2002 roku do dnia 16 listopada 2006 roku – górnik odwadniacz złoża w oddziale (...) węglnego (...),
- od dnia 17 listopada 2006 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku – górnik kopalni odkrywkowej w oddziale (...) P. S. (...),
- od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku – górnik kopalni odkrywkowej w oddziale (...) P. S. (...),
- od dnia 1 stycznia 2013 roku – górnik kopalni odkrywkowej w oddziale (...) P. S. (...) (dowód: umowa o pracę z dnia 16 marca 1984 roku, k. 1, angaż z dnia 2 września 1991 roku, k. 12, pismo z dnia 31 marca 1994 roku, k. 18, angaż z dnia 24 maja 1999 roku, k. 26, angaż: z dnia 31 maja 1999 roku, k. 30, z dnia 14 stycznia 2000 roku, k. 37, zaświadczenie pracy z dnia 31 stycznia 2002 roku, k. bez nr, zawiadomienie o zmianie miejsca pracy, k. 42, angaż: z dnia 12 sierpnia 2005 roku, k. 49, 13 kwietnia 2006 roku, k. 50, z dnia 29 grudnia 2006 roku, k. 58, z dnia 6 września 2007 roku, k. 61, z dnia 14 marca 2008 roku, k. 65, z dnia 8 września 2009 roku, k. 68, z dnia 16 stycznia 2009 roku, k. 70, z dnia 4 sierpnia 2009 roku, k. 72, z dnia 15 grudnia 2009 roku, k. 76, z dnia 28 lipca 2010 roku, k. 77, z dnia 29 listopada 2010 roku, k. 80, z dnia 10 sierpnia 2011 roku, k. 83, z dnia 5 lipca 2012 roku, k. 89, z dnia 31 grudnia 2012 roku, k. 92, z dnia 2 sierpnia 2013 roku, k. 95, z dnia 1 sierpnia 2014 roku, k. 96, wniosek o nadanie stopnia górniczego, k. 104 akt osobowych wnioskodawcy, pismo pracodawcy z dnia 16 lutego 2018 roku, k. 12 akt sprawy)

W okresie od dnia 1 czerwca 1999 roku do nadal wnioskodawca pracował na oddziałach (...). Do dnia 16 listopada 2006 roku ubezpieczony świadczył obowiązki w oddziale (...), który zajmował się odwodnieniem złóż soli znajdujących się na odkrywcach. Była to praca świadczona na przedpolu robót górniczych. Od dnia 17 listopada 2006 roku wnioskodawca był zatrudniony w oddziale (...) P. S., którego nazewnictwo ulegało zmianom z (...) na (...), a następnie (...), po zmianach schematu organizacyjnego (...) B..

Oddział (...) (...) (...) został powołany do eksploatacji studni bariery okalającej wysad solny w taki sposób, aby nie dopuścić do zasolenia wód kopalnianych. Oddział swoją działalnością obejmował **obszar całej odkrywki** P. S.. Do zadań pracowników wchodzących w skład oddziału należała: bieżąca kontrola i regulacja reżimu technologicznego ustalonego dla bariery zabezpieczającej, wymiana agregatów pompowych, przeprowadzanie dekolmatacji studni i piezometrów, utrzymywanie w należytym stanie rowów odprowadzających wodę, budowa i przebudowa rurociągów wodnych będących w eksploatacji oddziału, konserwacja i bieżące remonty urządzeń, sprzętu i narzędzi znajdujących się w oddziale, prace spawalnicze i ślusarskie, regeneracja armatury, śrub i innych materiałów, gospodarka agregatami pompowymi, kablami i rurami, prowadzenie dokumentacji dotyczącej eksploatacji systemu (...).

Oddział (...) został powołany do eksploatacji systemu (...) węglnego P. S.. Oddział swoją działalnością **obejmował cały obszar (...)** P. S., to jest wszystkie studnie głębinowe (bariery zewnętrzne i wewnętrzne), otwory

obserwacyjne, system kanałów i rowów odprowadzających wodę, rurociągi, pompownie, stanowiska pompowe, osadniki wód brudnych i rzekę K. na wyznaczonych odcinkach. Do zadań oddziału należało: eksploataowanie systemu (...) wglębnego, utrzymywanie w stanie drożności rowów i kanałów, prace spawalnicze i ślusarskie, regeneracja aparatury, śrub i innych materiałów, utrzymywanie drożności rowów i kanałów odprowadzających pompowaną wodę, remonty posiadanego sprzętu, segregacja rur złomowych na złomowiskach i wywóz złomu do magazynu.

Z kolei oddziały (...) P. S. (...) i (...) obejmowały swoją działalnością **cały obszar (...)**, to jest wszystkie studnie wewnątrz i na zewnątrz wyrobiska górniczego, piezometry, rowy, kanały, rurociągi, pompownie i inne obiekty (...) oraz osadniki wód brudnych i rzekę K.. Do podstawowych zadań tychże oddziałów należało analizowanie i planowanie procesów (...) oraz eksploatacja systemów (...) wglębnego i powierzchniowego. Oddziały (...) P. S. zajmowały się głównie: budowaniem kolektorów i wykonywaniem rząpi w odległości około 100 metrów od koparki, wyciąganiem i zapuszczaniem agregatów pompowych w studniach głębinowych oraz mierzeniem poziomu wody **na terenie całej odkrywki** (dowód: angaże w aktach osobowych wnioskodawcy, częściowo zeznania świadka A. W., nagranie od minuty 23:35 do minuty 26:06, protokół rozprawy z dnia 18 maja 2018 roku, k. 20, zakres działania oddziału (...), k. 29, zakres działania oddziału (...), k. 30, zakres działania oddziału (...) i (...), k. k. 31 -34 akt sprawy).

Pomimo przyporządkowania do różnych oddziałów (...), ubezpieczony wykonywał i wykonuje podobne obowiązki, których celem jest przygotowanie terenu pracy koparki wielonaczyniowej. Zadaniem wnioskodawcy jest świadczenie prac związanych z odprowadzaniem wody z wyrobiska. Do stałych obowiązków ubezpieczonego od dnia 1 czerwca 1999 roku do chwili obecnej, zarówno na stanowisku górnik odwadniacza złoża oraz górnik kopalni odkrywkowej, bez względu na to, do jakiego oddziału był przypisany, należy dokonywanie:

- wymiany agregatów pompowych w studniach głębinowych, co następowało nawet rok przed rozpoczęciem pracy przez maszynę urabiającą,
- montażu i demontażu urządzeń do wymiany agregatów pompowych,
- demontażu i montażu armatury na studni,
- wyciągania agregatu pompowego ze studni wraz z kolektorem tłocznym i kablem zasilającym,
- pomiaru głębokości studni,
- zabudowy agregatu pompowego w studni,
- transportu rur i agregatów pompowych,
- prac załadunkowych i wyładunkowych,
- czyszczenia, konserwacji i naprawy obiektów (...) powierzchniowego w wyrobisku, w tym rowów ziemnych i betonowych, piaskowników, rząpi i innych,
- budowy, przebudowy, naprawy, likwidacji instalacji pompowych w wyrobisku, m.in.: armatury, rurociągów odprowadzających wody kopalniane.

Od dnia 1 stycznia 2013 roku prace w postaci wymiany agregatów pompowych w studniach głębinowych i robót wiertniczych (wiercenie płytkich studni i otworów strzałowych, rekonstrukcje i renowacje studni i piezometrów) są świadczone przez przedsiębiorstwo zewnętrzne, (...) Sp. z o.o.

Prace wykonywane przez wnioskodawcę realizowane są w ramach robót górniczych (...) całej odkrywki na terenie wyrobiska górniczego stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Wnioskodawca wykonywał i wykonuje powyższe obowiązki stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (dowód: charakterystyka stanowiska pracy wnioskodawcy z dnia 9 lutego 2018 roku, k. 14, częściowo zeznania świadka W. B., nagranie od minuty 4:37 do minuty 22:17, częściowo zeznania świadka A. W., nagranie od minuty 22:17 do minuty 34:15, protokół rozprawy z dnia 18 maja 2018 roku,

k. 19 – 20v, częściowo zeznania świadka S. T., nagranie od minuty 34:15 do minuty 44:13 pismo pracodawcy z dnia 28 maja 2018 roku, k. 24, częściowo zeznania wnioskodawcy, nagranie od minuty 1:40 do minuty 9:24, protokół z rozprawy z dnia 9 sierpnia 2018 roku, k. 40-40v akt sprawy, częściowo charakterystyka stanowiska pracy z dnia 17 października 2017 roku, k. 23 akt ZUS)

Od dnia 1 stycznia 2009 roku W. B. realizuje obowiązki w oddziałach (...), w tym od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku – oddziale (...) P. S. (...), a od dnia 1 stycznia 2013 roku do dnia 27 czerwca 2016 roku – oddziale (...) P. S. (...). A. W. jest zatrudniony w oddziałach (...) od dnia 1 września 1992 roku, w tym od dnia 1 września 1992 roku do dnia 31 maja 2000 roku w oddziale (...) (...) (...), od dnia 1 czerwca 2000 roku do dnia 16 listopada 2006 roku w oddziale (...) wglębnego, od dnia 17 listopada 2006 roku do dnia 31 grudnia 2008 roku w oddziale (...) P. S. (...), od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku w oddziale (...), od dnia 1 stycznia 2013 roku w oddziale (...). S. T. wykonywał obowiązki w oddziałach (...) od dnia 1 lipca 1999 roku, w tym od dnia 1 lipca 1999 roku do dnia 16 listopada 2006 roku w oddziale (...) wglębnego (...), od dnia 17 listopada 2006 roku do dnia 31 grudnia 2009 roku w oddziale (...) P. S. (...), od dnia 1 stycznia 2009 roku do dnia 31 grudnia 2012 roku w oddziale (...), od dnia 1 stycznia 2013 roku w oddziale (...) (dowód: pismo pracodawcy z dnia 16 lutego 2018 roku, k. 12 – 13 akt sprawy).

Powołana przez pracodawcę wnioskodawcy Komisja Weryfikacyjna na posiedzeniu w dniu 21 sierpnia 2009 roku uznała, że A. R., pomimo posiadania w okresie od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 16 listopada 2006 roku angaży na stanowisko górnik odwadniacza złożyła w okresie od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 14 stycznia 2007 roku stale przez 1 837 dniówek pracował na stanowisku górnik kopalni odkrywkowej wskazanym w rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w załączniku nr 3, dziale III w punkcie 1 (dowód: protokół z posiedzenia Komisji Weryfikacyjnej, k. 7 -9, załącznik do karty ewidencyjnej pracownika, k. 10 - 11 akt ZUS).

W dniu 24 sierpnia 2017 roku (...) z siedzibą w R. wystawiła wnioskodawcy świadectwo wykonywania pracy górniczej, w którym wskazała, że w okresie od dnia 1 czerwca 1999 roku do chwili obecnej w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę górniczą na stanowisku górnik kopalni odkrywkowej wymienionym w Rozporządzeniu MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku w zał. 3 dział III, pozycja 1(dowód: świadectwo wykonywania pracy górniczej – k. 6 akt ZUS).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

odwołanie nie zasługuje na uwzględnienie.

Przesłanki nabycia prawa do emerytury górniczej określa ustawa z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (tekst jednolity: Dz.U. z 2018 r. poz. 1270 ze zm.). Zgodnie z art. 50 a ust 1 i 2 ustawy górnicza emerytura przysługuje pracownikowi, który spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) ukończył 55 lat życia;
- 2) ma okres pracy górniczej wynoszący łącznie z okresami pracy równorzędnej, co najmniej 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, w tym co najmniej 10 lat pracy górniczej określonej w art. 50c ust. 1;
- 3) nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego albo złożyli wniosek o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Wiek emerytalny wymagany od pracowników: kobiet mających co najmniej 20 lat, a mężczyzn co najmniej 25 lat pracy górniczej i równorzędnej, w tym co najmniej 15 lat pracy górniczej, o której mowa w art. 50c ust. 1, wynosi 50 lat.

Po myśli art. 50 b w/w ustawy przy ustalaniu prawa do emerytury górniczej uwzględnia się okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą, będące okresami składkowymi lub nieskładkowymi w rozumieniu ustawy, z tym że okresy pracy górniczej i pracy równorzędnej z pracą górniczą uwzględnia się, jeżeli praca ta wykonywana była co najmniej w połowie wymiaru czasu pracy.

Z kolei zgodnie z art. 50 c ust. 1 pkt 4 za pracę górniczą uważa się zatrudnienie na odkrywce w kopalniach siarki i węgla brunatnego przy ręcznym lub zmechanizowanym urabianiu, ładowaniu oraz przewozie nadkładu i złoża, przy pomiarach w zakresie miernictwa górniczego oraz przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń wydobywczych, a także w kopalniach otworowych siarki oraz w przedsiębiorstwach i innych podmiotach wykonujących roboty górnicze dla kopalń siarki i węgla brunatnego, na stanowiskach określonych w drodze rozporządzenia przez ministra właściwego do spraw zabezpieczenia społecznego, w porozumieniu z ministrem właściwym do spraw gospodarki i ministrem właściwym do spraw Skarbu Państwa.

Stosownie natomiast do art. 50d ust 1 ustawy przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury pracownikom zatrudnionym pod ziemią oraz w kopalniach siarki lub węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym następujące okresy pracy na obszarze Państwa Polskiego: w przodkach bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych (pkt 1) oraz w drużynach ratowniczych (pkt 2).

W przedmiotowej sprawie kwestią sporną między stronami było to, czy wnioskodawca posiada wymagany 25-letni okres pracy górniczej. Organ rentowy zakwestionował bowiem, aby w okresie zatrudnienia w (...) z siedzibą w R. od dnia 1 czerwca 1999 roku do nadal wnioskodawca wykonywał pracę górniczą w wymiarze półtorakrotnym.

Organ rentowy zaliczył wnioskodawcy sporny okres do pracy górniczej jedynie w wymiarze jednokrotnym, jako pracę wymienioną w art. 50c ustęp 1 pkt 4 ustawy. Uznał, że w ww. okresach wnioskodawca wykonywał pracę górniczą, która figuruje w załączniku nr 2 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty. Pełnomocnik wnioskodawcy podnosił natomiast, że w tym okresie wnioskodawca tak jak wynika z wystawionego mu przez (...) z siedzibą w R. świadectwa pracy górniczej wykonywał pracę górnika kopalni odkrywkowej wymienioną w rozporządzeniu MP i PS z dnia 23 grudnia 1994 roku w zał. Nr 3, Dział III poz. 1, a zatem pracę odpowiadającą treści art. 50d ust 1 ustawy.

Wnioskodawca dysponował świadectwem wykonywania pracy górniczej z dnia 24 sierpnia 2017 roku wystawionym przez (...) z siedzibą w R. potwierdzającym fakt wykonywania pracy górniczej w okresie od dnia 1 czerwca 1999 roku do nadal stale i w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej wymienionym w Załączniku nr 3, Dział III, pozycja 1 Rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku. Świadectwo pracy nie jest dokumentem urzędowym w rozumieniu art. 244 k.p.c., nie korzysta zatem z domniemania prawdziwości i autentyczności, a li tylko dokumentem prywatnym, który stanowi jedynie dowód tego, że osoba która go podpisała złożyła oświadczenie w nim zawarte (art. 245 k.p.c.). Świadectwo pracy samo przez się nie tworzy zatem praw podmiotowych ani ich nie pozbawia.

Organ rentowy zakwestionował powyższe świadectwo, podnosząc że z angażu ubezpieczonego wynika, że wnioskodawca od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 16 listopada 2006 roku nie pracował na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej, ale na stanowisku górnika odwadniacza złóż na odkrywce, które nie jest wymienione w załączniku nr 3 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Społecznej z dnia 23 grudnia 1994 roku, ale w załączniku nr 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku. Stanowisko pracy skarżącego na górnika kopalni odkrywkowej zmieniło się dopiero z dniem 17 listopada 2006r. Niemniej organ rentowy odmówił zaliczenia do pracy górniczej także okresu od dnia 17 listopada 2006r. do chwili obecnej, podnosząc że pomimo zmiany nazwy stanowiska pracy, wnioskodawca wykonywał tożsame prace jak w czasie, gdy pracował na stanowisku górnika odwadniacza złóż.

Ponieważ organ rentowy zaprzeczał prawdziwości świadectwa w zakresie charakteru wykonywanej przez wnioskodawcę pracy w spornym okresie (spór dotyczył dokumentu prywatnego pochodzącego od innej osoby niż strona zaprzeczająca), ciężar wykazania prawdziwości tego dokumentu prywatnego w myśl art. 253 zd. 2 k.p.c.

spoczywał na wnioskodawcy, jako osobie, która chce z tego dokumentu skorzystać, co także należy odnieść do protokołu z posiedzenia Komisji weryfikacyjnej.

Wykaz stanowisk pracy, na których zatrudnienie zaliczane jest do pracy górniczej oraz wykonywanej w przodkach uwzględnianej w rozmiarze półtorakrotnym, powinno ustalić rozporządzenie wydane na podstawie delegacji ustawowej z art. 50d ust. 3. Ponieważ rozporządzenie takie nie zostało wydane, obowiązuje nadal (z mocy art. 194 wskazanej ustawy) wykaz stanowisk zawarty w załączniku nr 2 i 3 do rozporządzenia Ministra Pracy i Polityki Socjalnej z dnia 23 grudnia 1994 roku w sprawie określenia niektórych stanowisk pracy górniczej oraz stanowisk pracy zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym przy ustalaniu prawa do górniczej emerytury lub renty (Dz. U. z 1995 roku Nr 2, poz. 8), wydanego na podstawie upoważnienia zawartego w art. 5 ust. 5 i art. 6 ust. 3 ustawy z dnia 1 lutego 1983 roku o zaopatrzeniu emerytalnym górników i ich rodzin (tekst jedn.: Dz. U. z 1995 roku, Nr 30, poz. 154). Wykaz ten obowiązuje jednak jedynie w takim zakresie, w jakim jego przepisy nie są sprzeczne z przepisami ustawy o emeryturach i rentach z FUS. A zatem zakładowe wykazy stanowisk, na których wykonywana jest praca górnicza, muszą być zgodne z wykazem nr 2 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, obejmującego stanowiska pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego uważa się za pracę górniczą lub wykazem nr 3 stanowiącym załącznik do tego rozporządzenia, obejmującego stanowiska pracy, na których zatrudnienie na odkrywce w kopalniach węgla brunatnego zalicza się w wymiarze półtorakrotnym. Jednakże dokonana przez pracodawcę kwalifikacja zajmowanego przez konkretnego pracownika stanowiska, jak i ewentualna zmiana tej kwalifikacji na podstawie protokołu komisji weryfikacyjnej, nie przesądza jeszcze o zaliczeniu zatrudnienia na tym stanowisku do pracy górniczej. O uznaniu pracy za pracę górniczą w rozumieniu omawianych przepisów nie decyduje bowiem treść wymienionych dokumentów, ale charakter czynności faktycznie wykonywanych przez pracownika. (por. wyroki Sądu Najwyższego z dnia 25 marca 1998r., II UKN 570/97, OSNAPiUS 1999, nr 6, poz. 213, z dnia 22 marca 2001r., II UKN 263/00, OSNAPiUS 2002, nr 22, poz. 553 oraz z dnia 2 czerwca 2010r., I UK 25/10, LEX nr 621137). Rozporządzenie wykonawcze nie może zatem przyznawać ubezpieczonym większych uprawnień niż uczynił to ustawodawca w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Wykładnia przepisów powołanego rozporządzenia nie może zmieniać, ani rozszerzać ustawowej definicji pracy górniczej. Tym samym, przepisy ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych stanowiąc muszą zawsze punkt wyjścia do oceny zasadności roszczeń emerytalnych wnioskodawcy. Innymi słowy, analiza w ocenie pracy górniczej, zaliczanej w wymiarze półtorakrotnym, powinna się koncentrować na jej ustawowych warunkach (pojęciu tej pracy), a nie na samej nazwie stanowiska (vide: uzasadnienie wyroku Sądu Najwyższego z dnia 5 maja 2011 r., sygn. I UK 382/10). Zatem ustalenie, że w spornym okresie praca górnicza ubezpieczonego miała kwalifikowany charakter, winno znaleźć oparcie w wynikach postępowania dowodowego. Stwierdzenie zatem przez pracodawcę w świadectwie wykonywania pracy górniczej, iż skarżący zajmował stanowisko wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia dział III pkt 1 tj. górnika kopalni odkrywkowej, nie jest jeszcze równoznaczne z wykonywaniem przez niego pracy, o której mowa w art. 50d ustęp 1 pkt 1 ustawy, jak chce skarżący. Zwłaszcza, że jak wynika z akt osobowych pracodawca w okresie od dnia 1 czerwca 1999 roku do dnia 16 listopada 2006 roku nie powierzył skarżącemu stanowiska górnika kopalni odkrywkowej, ale zajmował on stanowisko górnika odwadniacza złóż. Stanowisko górnika kopalni odkrywkowej wnioskodawca zajmował dopiero od dnia 17 listopada 2006r. Należy podkreślić, że zmiana nazewnictwa zajmowanego stanowiska przy niezmienionych obowiązkach w całym spornym okresie, co potwierdza skarżący oraz świadkowie, nie może doprowadzić do zmiany charakteru wykonywanej pracy.

Skarżący domagając się zaliczenia spornego okresu do emerytury w wymiarze półtorakrotnym winien wykazać, że na zajmowanym stanowisku wykonywał prace wymienione w art. 50 d ustęp 1 pkt 1 ustawy emerytalnej tj. prace bezpośrednio związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin. Dotyczy to wyłącznie czynności stanowiących element ciągu technologicznego bezpośrednio związanych z procesem wydobywania węgla. Wykaz stanowisk pracy, określony pomocniczo w załączniku nr 3 do rozporządzenia odnosi się zatem wyłącznie do wykonywanych zadań górnika, jeżeli spełniają one kryterium miejsca wykonywania pracy i jej charakteru określonego w przepisie art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy. (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 1 kwietnia 2015 roku, I UK 293/14, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 lutego 2012 roku, I UK 295/11, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nich orzecznictwo). Nie każda zatem praca górnicza, nawet wykonywana w obrębie przodków eksploatacyjnych na stanowiskach określonych w ww. rozporządzeniu Ministra Pracy i Polityki Socjalnej, może być kwalifikowana jako zaliczana w wymiarze półtorakrotnym. W judykaturze podkreśla się konieczność odróżnienia „zwykłej” pracy górniczej górnika kopalni węgla brunatnego wykonywanej na stanowiskach określonych w załączniku nr 2 do ww. rozporządzenia od kwalifikowanej pracy górniczej wykonywanej na stanowiskach wymienionych w załączniku nr 3 do ww. Rozporządzenia. Z treści załącznika nr 3 do rozporządzenia z dnia 23 grudnia 1994 roku wynika, iż w wymiarze półtorakrotnym mogą być uznane tylko czynności wykonywane przez górnika, które zostały wskazane w tym załączniku i na wskazanych tam stanowiskach oraz jednocześnie tylko takie, które spełniają warunki przepisu art. 50 d ust. 1 pkt 1 ustawy, tj. bezpośrednio są związane z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz inne prace przodkowe, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin. Wykładnia przepisów załącznika nr 3 do ww. rozporządzenia dokonywana w oderwaniu od unormowania ustawowego prowadziłaby do sytuacji, w której każdą pracę górnika kopalni odkrywkowej wykonywaną na terenie wyrobiska należałoby uwzględnić w takim korzystnym wymiarze. Tymczasem przeczy temu jednoznacznie treść ww. przepisów. A contrario – jako prace wymienione w załączniku nr 3 do rozporządzenia mogą być uznane tylko takie czynności wykonywane przez górnika, które bezpośrednio związane są z robotami prowadzonymi w przodkach przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach. Z kolei użyte pojęcie inne prace przodkowe należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego, polegającym na urobku i wydobywaniu kopalin (por. wyrok Sądu Najwyższego z dnia 11 lutego 2010 roku, I UK 236/09; z dnia 22 kwietnia 2011 roku, I UK 360/10; z dnia 16 czerwca 2011 roku, I UK 381/10; 4 kwietnia 2012 roku, I UK 440/11; z dnia 28 kwietnia 2010 roku, I UK 339/09; opubl LEX; z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis i wskazane w nim orzecznictwo).

Pracodawca w świadectwie wykonywania pracy górniczej zaznaczył, że w spornym okresie skarżący pracował na stanowisku wymienionym w załączniku nr 3 dziale III pod poz. 1 tj. górnika kopalni odkrywkowej. W świadectwie wykonywania pracy górniczej pracodawca nie wskazał jednak na czym polegały prace wykonywane przez skarżącego. Tymczasem przepis art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS do prac górniczych zaliczanych w wymiarze półtorakrotnym do emerytury zalicza jedynie prace bezpośrednio przy urabianiu i ładowaniu urobku oraz przy innych pracach przodkowych, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Ponadto stosownie do treści art. 50d ustawy, aby w/w prace były zaliczane w wymiarze półtorakrotnym muszą być wykonywane na odkrywce w przodku i to stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Oznacza to, że przodek jest pojęciem węższym od pojęcia odkrywki. Przepisy nie definiują pojęcia przodka i prac przodkowych. Z orzecznictwa Sądu Najwyższego wynika, że pojęcie przodka musi być wykładane w sposób ścisły i powinno się ograniczać wyłącznie do miejsca pracy koparek wielonaczyniowych albo jej bezpośredniego sąsiedztwa, w którym wydobywa się urobek. Sąd Najwyższy zanegował bowiem przyjęcie tezy, że

przodkiem w kopalni węgla brunatnego jest każde miejsce prowadzenia robót górniczych związanych z odwadnianiem, udostępnianiem i eksploatacją złoża kopaliny, jej transportem i transportem nadkładu, a nadto zwałowaniem nadkładu (tj. związane z pracą koparek, spycharek, ładowarek, zwałowarek) (tak por. wyrok SA w Katowicach z dnia 16 kwietnia 2014 roku, IIIAUa 1121/13, LEX). W orzecznictwie Sądu Najwyższego kwestionuje się również zasadność rozszerzania pojęcia przodka wydobywczego, zauważając, że nie do zaakceptowania jest zapatrywanie, żeby miejsce przodka rozciągać na całą linię taśmociągów transportujących urobek, gdyż pojęcie przodka straciłoby swe znaczenie i tym sposobem nie można zaakceptować definicji "przodka", która wynika z opinii naukowo-technicznej i obejmuje wszystkie czynności związane z transportem kopaliny, realizowane w ramach ruchu zakładu górniczego (wyr. SN z 5 maja 2011 roku, I UK 395/10, Legalis). Pod określeniem "inne prace przodkowe" należy zaś rozumieć inne prace górnicze w przodku, jednakże rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy art. 50d ust. 1 pkt 1. Stąd różnego rodzaju inne prace górnicze związane z eksploatacją, konserwacją i remontami urządzeń będących częścią składową układu technologicznego: koparka, taśmociąg, zwałowarka węgla nie mieszczą się w definicji pracy w przodkach z art. 50d ust. 1 pkt 1 ustawy. (tak por. SA w Katowicach w wyroku z dnia 22 listopada 2012 roku, IIIAUa 437/12, LEX; wyrok Sądu Najwyższego z dnia 18 marca 2015 roku, I UK 280/14, Legalis).

Dla oceny, czy ubezpieczony A. R. w okresie spornym pracował na stanowisku uprawniającym do przeliczenia spornego okresu pracy w wymiarze półtorakrotnym, istotne znaczenie miał przede wszystkim rodzaj powierzonej mu pracy (rzeczywiście wykonywanych zadań pracowniczych), tj. rodzaj wykonywanych czynności związanych z obsługą konkretnych wskazanych w przepisach urządzeń i maszyn oraz miejsce ich wykonywania.

W charakterystyce stanowiska pracy za okres od dnia 1 czerwca 1999 roku do chwili obecnej pracodawca zaznaczył, że wnioskodawca pracował na oddziale odwodnieniowym i wykonywał takie prace jak: wymiana agregatów pompowych w studniach głębinowych, w tym montaż i demontaż urządzeń do wymiany agregatów pompowych, demontaż i montaż armatury do studni, wyciąganie agregatu pompowego ze studni wraz z kolektorem tłocznym i kablem zasilającym, pomiar głębokości studni, zabudowa agregatu pompowego w studni, transport rur i agregatów pompowych, prace załadunkowe i wyładunkowe, czyszczenie, konserwacja i naprawa obiektów (...) powierzchniowego w wyrobisku, w tym rowów ziemnych i betonowych, piaskowników, rząpi: budowa, przebudowa, naprawa, likwidacja instalacji pompowych w wyrobisku m.in. armatury, rurociągów odprowadzających wody kopalniane. Zakres obowiązków wnioskodawcy uległ zmniejszeniu od dnia 1 stycznia 2013 roku, kiedy to przedsiębiorstwo zewnętrzne przejęło realizowanie prac w postaci wymiany agregatów pompowych w studniach głębinowych i robót wiertniczych (wiercenie płytkich studni i otworów strzałowych, rekonstrukcje i renowacje studni i piezometrów). Również przesłuchani w sprawie świadkowie: W. B., S. T. i A. W. potwierdzili, że wnioskodawca zajmował się na **terenie całej odkrywki**: budowaniem kolektorów, montażem, zabudową oraz demontażem urządzeń do wymiany agregatów pompowych, wykopywaniem zbiorników gromadzących nadmiar wody gruntowej (rząpi), wprowadzaniem pomp pływakowych przez rury do rowów, które odprowadzały wodę w kierunku górnej przepompowni, wykonywaniem, montażem oraz likwidacją studni głębinowych przed koparką, co polegało na ucinaniu studni głębinowych oraz zapuszczaniem agregatów, co miało miejsce nawet na rok przed rozpoczęciem pracy przez maszynę urabiającą.

Konkludując, wykonywane przez wnioskodawcę prace odwodnieniowe na odkrywce miały na celu przygotowanie terenu pod wydobycie kopaliny. Nie miały natomiast bezpośredniego związku z urabianiem kopaliny, ładowaniem urobku, montażem, likwidacją i transportem obudów, maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach oraz przy głębieniu szybów i robotach szybowych. Nie były to też „inne prace przodkowe” w rozumieniu art. 50 d ustawy, gdyż pod pojęciem tym należy rozumieć inne prace górnicze w przodku, rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy, a zatem takie, które należy wiązać z bezpośrednim i zasadniczym procesem produkcyjnym zakładu górniczego polegającym na urobku i wydobywaniu kopaliny. Takich prac wnioskodawca nie wykonywał. Do prac przodkowych w rozumieniu art. 50d ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z FUS w żadnym wypadku nie można bowiem zaliczyć czynności polegających na dokonywaniu załadunku i wyładunku, czyszczeniu, konserwacji i naprawy obiektów (...) powierzchniowego, czy budowy, przebudowy, naprawy i likwidacji instalacji pompowych. Obowiązki te nie mają bowiem żadnego związku z tymi wyszczególnionymi w powołanym art. 50d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Co więcej, całokształt zgromadzonego materiału

dowodowego dał Sądowi asumpt do uznania, że wnioskodawca nie wykonywał obowiązków stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w przodku. Sąd nie dał wiary zeznaniom świadków w zakresie, jakim podnosili oni, że wnioskodawca realizował obowiązki tylko w ograniczonym obszarze przodka. Fakt, że zdarzało się, iż ubezpieczony pracował w odległości około 100 metrów od miejsca pracy maszyny urabiającej, nie oznacza, że realizował swe obowiązki w przodku stale i w pełnym wymiarze czasu pracy. Tym bardziej, że koparka wielonaczyniowa zaczynała pracę, dopiero w momencie dokonania czynności (...). Powyższe potwierdził w swoich zeznaniach S. T. podnosząc, że zabudowa agregatów następowała nawet rok przed przyjściem maszyny. Z kolei W. B. wskazywał, że studnie głębinowe, którymi zajmowały się oddziały (...) znajdują się na terenie całej odkrywki. Natomiast A. W. stwierdził, że praca w oddziale (...) była wykonywana na przedpolu. Powyższe nakazuje uznać, że zeznania świadków, jakoby ubezpieczony stale i w pełnym wymiarze czasu pracy realizował obowiązki w przodku są podyktowane błędnym utożsamianiem przez świadków przodka wydobywczego z realizowaniem prac na terenie całej odkrywki. Niewiarygodna w tym zakresie jest także charakterystyka stanowiska pracy wnioskodawcy z dnia 17 października 2017 roku. Również zeznania ubezpieczonego były wewnętrznie sprzeczne, albowiem na rozprawie w dniu 9 sierpnia 2018 roku wywodził, że generalnie pracował przy wszelkiego rodzaju pracach (...) na terenie całej odkrywki, by ostatecznie wskazać, że pracował przy odprowadzaniu wody z bezpośredniego pola urabiania.

Reasumując, wnioskodawca nie udźwignął ciężaru dowodu w zakresie wykazania, że w kwestionowanym przez ZUS okresie wykonywał prace wyszczególnione w art. 50d ustawy o emeryturach i rentach z FUS. Nie wykazał też, aby obowiązki swe realizował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio w przodku. Nie potwierdziły się w ogóle zeznania świadków, którzy podnosili, jakoby w ramach oddziałów, do których przynależał wnioskodawca działały wyspecjalizowane brygady, które miały realizować swe czynności wyłącznie w przodku. Zarządzeniem z dnia 30 maja 2018 roku Przewodniczący zwrócił się bowiem do pracodawcy ubezpieczonego z prośbą o wskazanie, czy oddziały odwodnieniowe realizowały prace na terenie całej odkrywki i czy część pracowników wykonywała obowiązki w bezpośredniej bliskości koparek urabiających. Pracodawca nie potwierdził, jakoby A. R. należał do takiej brygady. Co więcej z zakresów działania oddziałów (...) (...), (...), (...), (...) niezbitnie wynika, że prace górników odwadniaczy złoża świadczone były na terenie całej odkrywki, tj. całego obszaru (...) P. S..

Z powyższych ustaleń Sądu wynika jednoznacznie, iż praca wnioskodawcy w spornym okresie nie spełniała wymogów zaliczenia jej w wymiarze półtorakrotnym, albowiem ubezpieczony nie wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy bezpośrednio w przodku, podkreślić przy tym należy, iż prace odwodnieniowe zostały zaliczone przez ustawodawcę do wykazu 2, jako zwykła praca górnicza, co wyklucza możliwość zaliczenia tychże prac do kategorii z wykazu 3. Wszak odwodnienie terenu, na którym miała pracować koparka wielonaczyniowa, musiało nastąpić zanim koparka przybyła na dany teren i zanim rozpoczęła pracę. Nie ulega przy tym wątpliwości, że odwodnienie odbywało się cały czas, gdyż woda zbierała się w różnych miejscach, na różnych poziomach, także podczas pracy koparki, zarówno pod kołami koparki, jak i na jej przedpolu. Wnioskodawca zaś nie wykonywał prac polegających na obsłudze, konserwacji, przeglądach, naprawach, montażu, transporcie koparek i zwalówek, przy montażu, likwidacji i transporcie obudów, maszyn urabiających, ładujących czy transportujących. Nie pracował przy urabianiu i ładowaniu urobku. A zatem nie wykonywał prac określonych w art. 50 d ustawy o emeryturach i rentach z FUS.

Ponadto jak wyżej wskazano, w związku z ustawowym określeniem pojęcia pracy w przodkach nie chodzi o jakąkolwiek pracę przy maszynach urabiających, ładujących i transportujących tylko o pracę, która polega na montażu, likwidacji i transporcie obudów maszyn urabiających, ładujących i transportujących w przodkach, a pod określeniem "inne prace przodkowe" należy rozumieć inne prace górnicze w przodku, rodzajowo nie mniej obciążające niż wymienione w powołanym przepisie ustawy. Muszą to być zatem zarówno prace na wskazanych maszynach podstawowych, jak również muszą to być prace związane bezpośrednio z procesem urabiania i ładowania urobku. Takich prac na koparkach czy zwalówkach wnioskodawca z całą pewnością nie wykonywał.

Odnosząc powyższe uwagi do okoliczności rozpoznawanej sprawy należało zatem uznać, że praca ubezpieczonego polegająca faktycznie na wykonywaniu obowiązków górnika odwadniacza złóż, która niesłusznie została uznana przez pracodawcę za zatrudnienie na stanowisku górnika kopalni odkrywkowej, nie była pracą przodkową w omówionym wyżej rozumieniu. Konkludując, czynności ubezpieczonego w spornym okresie, które w istocie polegały

na przygotowaniu terenu pod wydobycie węgla przez wykonywanie prac (...) odkrywki, nie mieszczą się w ustawowym pojęciu prac przodkowych z art. 50 d ustawy uprawniającej do zastosowania półtorakrotnego przelicznika. Podejmowane przez ubezpieczonego w spornym okresie czynności pracownicze nie dają podstawy do przyjęcia, iż ubezpieczony pracował stale i w pełnym wymiarze czasu pracy przy wykonywaniu pracy przodkowej, które podlegają zaliczeniu do pracy górniczej w wymiarze półtorakrotnym (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Łodzi z dnia 17 stycznia 2018 roku, sygn. akt III AUa 248/17).

Biorąc wszystkie powyższe względy pod uwagę, Sąd Okręgowy na mocy art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. orzekł, jak w sentencji wyroku.